

Verloren Onschuld

Rotterdams Wijktheater

Tekst: Fenneke Wekker*

(Versie 9 februari 2023)

*Dit script is tot stand gekomen op basis van gesprekken met deelnemers van de lotgenotengroep van het RWT. Zonder hun openheid, kwetsbaarheid en welbespraaktheid was deze tekst er niet geweest. Mijn dank aan en respect voor hen is oneindig groot. Voor dit script heb ik letterlijk gebruik gemaakt van de transcripties van de lotgenotenbijeenkomsten, met dank aan Ella Kooijman.

Voor twee spelers (m/v)

Een formele setting, met aaneengesloten tafels in de vorm van een vierkant of rechthoek (zie opstelling Waarheidscommissies), met in het midden vrije ruimte.

Bij iedere stoel een glas water, papier en pen.

Tijdens de voorstelling zit het publiek, samen met de spelers, aan deze tafels. Eventueel een tweede en derde rij publiekstoelen er om heen.

Er zijn verschillende stoelen vrijgehouden (min. 4, max. 8, afhankelijk van de ruimte en publieksaantallen), bij deze plekken staan op tafel sprekersmicrofoons. De spelers kunnen van stoel wisselen en zo verschillende 'Slachtoffers' representeren.

Over alle tafels verspreid liggen stapels met blauwe Belastingdienst-enveloppen, documenten, Belastingdossiers (grotendeels zwartgelakt), kopieën van het Diversion-rapport, kopieën van het boek 'Zo hadden we het niet bedoeld', rapporten met logo's van de Ministeries van Sociale Zaken en Financiën, Nota's van de Tweede Kamer, memo's van de Belastingdienst, kranten.

...

Bij de binnenkomst van het publiek (inclusief spelers die nog niet als dusdanig herkenbaar zijn) klinken in een 'loop' stemmen door de luidsprekers en/of zijn beelden te zien op schermen, van betrokken politici, journalisten, nieuwslezers, gehoord tijdens de enquêtecommissie:

(In ieder geval onderstaande fragmenten, liefst in deze volgorde:)

Bron 1. VPRO, Argos Medialogica, Het Toeslagendrama in drie Aktes. 4 april 2021, NPO 2

Bron 2. Podcast, Argos, Het geautomatiseerde wantrouwen van de overheid.

Bron 3. Artikel 'Dit iconische beeld bracht de Bulgarenfraude aan het licht', www.vpro.nl, 3 april 2021

Bron 4. NOS Nieuws, 18-12-2019.

Bron 5. Beelden van afscheidsspeech Staatssecretaris Snel (gevonden in Avondshow met Lubach, S10, Menno Snel & de Belastingdienst.)

Op de luidspreker:

“In een kruistocht tegen vermeende fraude met kinderopvangtoeslagen zijn mogelijk duizenden ouders ten onrechte in grote financiële problemen gebracht.” – Bron 4.

“Onschuldige mensen zagen hun leven verwoest, door het verlies van een baan, schulden, of hun kinderen die uit huis geplaatst werden” – Bron 2.

“Ouders zijn platgewalst door een overheidsapparaat zonder daaraan te kunnen ontsnappen. Zij zijn de dupe geworden van een op hol geslagen fraudeaanpak.” – Bron 4.

“Er waren al vijftien jaar problemen, en pas in 2019 kwam het groot in het nieuws.” – Bron 1.

“In tegenstelling tot hoe nu vaak in de media wordt gesuggereerd, ligt het startpunt van de toeslagenaffaire niet bij de Bulgarenfraude, maar al jaren daarvoor. Alleen, toen stonden de systemen rond de toeslagen en de werkwijze van de Belastingdienst nog niet hoog op de agenda van media en politiek.” – Bron 3.

“Het systeem hielp namelijk bij, zoals ze noemen, risicoprofilering.” – Bron 2.

“Ja, voorzitter, de overheid heeft onrechtmatige risicoprofielen gebruikt, met een verpletterend resultaat, dat weten we allemaal.” – Bron 2.

“Het beeld, hè, dat de overheid kijkt naar de burger als iemand die de boel wil belazeren, dat heeft heel erg de overhand gespeeld.” – Bron 1.

“Het zijn niet bepaald de zeven vinkjes van Joris Luyendijk die er voor zorgen dat u met de wind in de rug door het leven fietst. Nee, je kunt beter spreken van de zeven kruisjes.” – Bron 2.

“Het zijn kenmerken die niks zeggen over je gedrag.” – Bron 2.

“Heeft u geen opleiding? Een kruisje. Niet in Nederland geboren? Een kruisje. Uitkering? Kruisje. Je bent bij voorbaat verdacht.” – Bron 2.

“En dat gebeurt echt niet alleen bij de Belastingdienst. Het gebeurt bij de politie, het gebeurt bij de gemeente, bij het UWV, overal.” – Bron 2.

“Als ik de systemen bekijk die ik krijg, dan zien we bijvoorbeeld niet Amsterdam-Zuid als indicator, maar je ziet wel de wijk IJsselmonde in Rotterdam, of de wijk Feyenoord.” – Bron 2.

“Bijvoorbeeld een glazenwasser, of een kapper. – Dan ben je al verdacht? – Dat hebben we daadwerkelijk gezien. – Stukadoor.” – Bron 2.

“De overheid gebruikt die risicoprofielen op grote schaal.” – Bron 2.

“Als je ze strenger gaat controleren, dan krijg je natuurlijk een *selffulfilling prophecy*. Dat is een zelfversterkende *loop*. – Dan vind je vanzelf wat.” – Bron 2.

“Omdat we weten, omdat ik weet en eigenlijk wij allemaal, dat er nog nieuwe incidenten zullen komen, dat we tegen nieuwe problemen zullen oplopen en dat problemen hardnekkiger en complexer zijn dan wij nu al denken en hopen.” – Bron 4.

“We zitten met een overheid die zijn burgers wantrouwt. Dat zit heel diep ingebakken en is gestoeld op jarenlange politieke keuzes.” – Bron 2.

“En jij moet op het moment dat je als risico wordt aangemerkt, moet je dat weten dat je dat bent, zodat je je kunt verdedigen. Is allemaal niet geregeld.” – Bron 2.

“Het leed dat is aangedaan kan ik nooit meer goedmaken. Hoe royaal de compensatieregeling ook wordt.” – Bron 5.

“Hoe royaal de compensatieregeling ook wordt.”

“Hoe royaal de compensatieregeling ook wordt.”

Stilte.

Speler 2: Welkom

Fijn dat u er bent

Speler 1: Welkom

Vooral ook namens de gedupeerden

Van de Toeslagenaffaire

Speler 2: Het Toeslagenschandaal

Dat is beter dan ‘affaire’

Is mijn persoonlijke mening

Speler 1: Of

De Toeslagenmisdad

Goed

In alle gevallen
Welkom

Speler 2: U bent hier vanavond/vandaag

Als getuige
Van de verhalen

Speler 1: Van de hel
Die geleefd is

Speler 2: Maar niet door iedereen
Overleefd is

Speler 1: Door duizenden
Tienduizenden
Nederlanders

Speler 2: We spreken over meer dan 24.000 volwassenen en 50.000 kinderen

Speler 1: Die erkend zijn als
Onschuldige slachtoffers
Van een nietsontziende
op hol geslagen overheidsmachine

Speler 2: Een staatssysteem dat mensen

Speler 1: Zoals wij

Speler 2: Gewoon
Mensen

Speler 1: Zoals u en ik
De armoede

Speler 2: De vernieling

Speler 1: Heeft ingeholpen
En niet per ongeluk

Of incidenteel

Speler 2: Nee

Tussen 2005 en 2019

Heeft de overheid

Speler 1: Structureel

En met volle overtuiging

Speler 2: Wacht even

Even terug naar het begin

Want weet je nog hoe het begon?

(tegen het publiek)

Weet u nog hoe en wanneer het begon?

Speler 1: Het begon met de Bulgarenfraude in 2013

De beroemde televisiebeelden

Van een Oranje ING-pasje

In een Bulgaars dorp

(zoekt een krant in een stapel paperassen op tafel)

Speler 2: Nee

Dat was het moment dat de meesten van ons

Pas gegrepen werden

Door de Nederlandse Fraudeobsessie

Maar al in 2005

Acht jaar vóórdát een handjevol Bulgaren

Speler 1: (Leest voor uit een krant)

Er zijn er uiteindelijk zes veroordeeld

Speler 2: Voordat zes handige criminelen

Speler 1: En dan had je natuurlijk nog een groep

die gebruik maakten

Van hun 'diensten'

Speler 2:

Lang voordat deze bende

De Nederlandse staat fleste

Was er al door de Tweede Kamer een wet aangenomen

Waarmee de Belastingdienst

Bij ouders

Het volledige bedrag

Van hun kinderopvangtoeslag

Kon terugvorderen

Ook bij kleine fouten

Speler 1:

Bijvoorbeeld

(pakt een memo van een stapel)

Zoals daar zijn

Fouten met de

De urenadministratie van de kinderopvang

Als die een keer niet klopt

De eigen bijdrage is een keer niet betaald

Een ouder heeft een keer het jaarinkomen verkeerd opgegeven

Er staat geen handtekening onder de opvangovereenkomst

Er ontbreekt een ouderschapsplan na een scheiding

Nou

Dit gaat nog even door

Speler 2:

In al die gevallen

Was de Belastingdienst

Gerechtigd om duizenden

Soms tienduizenden euros terug te vorderen

In sommige gevallen stond dat bedrag gelijk aan

Eén of twee keer

Het jaarsalaris van de ouders

Speler 1:

Als je geluk had kon je een persoonlijke afbetalingsregeling krijgen

Dan werd de restschuld na 2 jaar kwijtgescholden

Als je pech had

En dan komen we bij mensen die voldeden

aan een zogenaamd 'risicoprofiel'

Dan moest je tekenen voor verplichte bewindsvoering

En alles direct

Terugbetalen

Dan werd er

Zonder pardon

Beslag gelegd

Op je salaris of uitkering

Je huis

Je auto

Je spullen

Op alles wat je bezat

Simpel as that

Speler 2:

Oh

En

Ook als de gebreken

Aantoonbaar niet bij de ouder lagen

Bijvoorbeeld omdat de kinderopvang

Fraudeerde met jouw toeslag

Speler 1: Of omdat je ex-partner
Via jouw DigiD
Toeslag had aangevraagd
Zonder jouw medeweten

Speler 2: Ook dan
Zegt de wet in al zijn juridische wijsheid
Is de ouder met de voogdij verantwoordelijk

Speler 1: Je moet er maar net aan denken
Als je gescheiden bent
Of als de kinderopvang zegt dat alles in orde is zo
Dat een beetje
Administratieve onoplettendheid
Jouw financiële doodstraf kan betekenen

Speler 2: Maar goed
Die Toeslagenwet is dus al in 2005
Met grote meerderheid
Aangenomen door de Tweede Kamer

Speler 1: Alleen een jonge Pieter Omtzigt
Heeft toen in de Kamer gevraagd
Of er in die wet geen clause moest komen
Waardoor de Belastingdienst uitzonderingen kon maken
In schrijnende gevallen

Speler 2: Neen
Sprak de Tweede Kamer toen
In haar intelligente veelkoppigheid

We moeten fraudeurs rigoureuus
En met harde hand bestrijden

Speler 1: En die Bulgaren?

Speler 2: Die bende was slechts een aanleiding
Om in 2014
Een nog vernietigender
Fraudewet
Te introduceren

Speler 1: (Met een krant in de hand)
Want de druk op de politiek was hoog
De media stonden bol
Van steeds weer nieuwe onthullingen
Ik citeer
'Opnieuw fraude door bendes van overwegend buitenlandse origine'
Het Nederlandse volk wilde dit
Onze volksvertegenwoordigers
Stemden vóór deze wetten
In óns belang

Speler 2: Ja
Maar dan ligt het er aan
Wie je bedoelt met 'ons'
Want
(Neemt een nota in de hand)
Hoe herken je die bandieten
Die misbruik van 'ons' zorgstelsel willen maken
Hoe kun je die traceren?

Dat ging zo

Op 14 mei 2013

Tijdens een debat in de Tweede Kamer

Kondigde de staatssecretaris aan

Dat de Belastingdienst voortaan zou gaan werken met

'Risicoprofielen'

Speler 1:

Iedereen op de hoogte van wat dat is?

Dat is een model

Gebruikt door de Belastingdienst

Maar bijvoorbeeld ook door de Politie

De Sociale Verzekeringsbank

Het UWV

Met daarin combinaties van persoonlijke kenmerken

Die volgens het Rijk en de gemeenten

De kans groot maken dat jij fraudeert

Nou

Welke kenmerken vallen zoal hieronder?

(Pakt een dossier en geeft een kopie ervan aan Speler 2)

Nederlanders die geboren zijn

In een 'Oost-Europees' of 'niet-Westers' land

Nederlanders met een tweede Nationaliteit

(Dit kenmerk mocht trouwens officieel

Niet meer gebruikt worden ná 2014

Maar die informatie

Was nog wel jaren beschikbaar)

Speler 2:

Maar ook kleine zelfstandigen

Zoals kappers, glazenwassers, stukadoors

Bepaalde postcodegebieden

Zoals Rotterdam IJsselmonde

Speler 1: Of de wijk Feyenoord

Mensen met een uitkering

Mensen zonder opleiding

Speler 2: KORTOM

Deze profielen gaan niet

Over het gedrag van mensen

Noch over feitelijke fraudeurs

Nee

De risicomodellen richten zich

op Nederlandse staatsburgers

Van wie de overheid

Aanneemt

Dat ze het niet zo nauw zullen nemen

Met de Nederlandse wet- en regelgeving

Speler 1: (pakt een memo)

Enige nuance was er wel

Want

Ik citeer de staatssecretaris hier:

‘We nemen – met het gebruik van de risicoprofielen –

een nieuwe horde

Waarmee de goeden onder de kwaden zullen lijden’

Dus hij was zich in 2013

Wel van het kwaad bewust

Ook de Directeur van de Belastingdienst heeft laten weten

(Leest voor uit een ander memo)

Dat de uitvoering van deze wet

'Ongewenste gevolgen zal hebben voor de goeden

Hier kunnen ook zielige gevallen tussen zitten'

Speler 2: (Haalt een brief uit een blauwe envelop)

En

Bezorgde medewerkers van de Afdeling Toeslagen

Hebben in juni 2014 een brief gestuurd

Naar het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Met de tekst

(leest voor)

'De Belastingdienst zal worden neergezet als een brutoot

Omdat de wetgeving werkt als een valbijl

Dit kun je ouders niet aandoen'

Speler 1: Maar de ministers

En de Kamerleden

En de Staatssecretaris

Knikten bij dit soort vraagtekens

Meelevend en deemoedig

En schaarden zich vervolgens

Met grote meerderheid

Achter de Fraudewet

Speler 2: Vandaag vragen wij u

Getuige te zijn

Van wat er gebeurt

Als wij algemeen aanvaardde

Aannames

Over 'anderen'

Speler 1: Wie dat dan ook mogen zijn

Speler 2: Aannemen voor waar

Speler 1: Als we hele groepen

Preventief gaan straffen

Voor het mogelijke gedrag van enkelen

Stilte.

Speler 2: Wij vragen u

Om getuige te zijn

Speler 1: Om te luisteren naar de letterlijke ervaringen

Van een groep Rotterdamse slachtoffers

En naar de verhalen van kinderen van slachtoffers

Speler 2: Verhalen die nooit het leed kunnen omvatten

Van alle 74.000 Nederlanders die iets dergelijks

Tussen 2005 en 2019

Hebben meegemaakt

Speler 1: De regels zijn simpel

Wij vertellen

Wat eerder niet gehoord werd

Niet geloofd werd

Niet serieus genomen

En ontkend werd

En u luistert

Speler 2: Want de slachtoffers kunnen alleen maar verder

- Als hun verhaal
Een toehoorder heeft
- Speler 1: Uw betrokkenheid
Is voor hen
Onmisbaar
Voelt u zich daarom vrij
Om op te schrijven
Wat u denkt
Wat u voelt
Wat u vindt
- Speler 2: Vergeet ook niet gedachten op te schrijven
Waar u zich eventueel voor schaamt
Waar u zich schuldig over voelt
- Speler 1: Voor degenen onder u
Die zelf slachtoffer zijn geworden
Van deze overheid
Schrijf uw eerste reacties
Bij wat u vanavond gaat horen op
Voor degenen onder u
Die zelf werken
Voor de overheid
Schrijf uw eerste reacties op
Voor degenen die nog leven in onwetendheid en ongeloof
Over wat onze overheid aan schade heeft aangericht
Schrijf uw eerste reacties op
- Speler 2: Want de ervaringen van gedupeerde ouders en kinderen

Zijn niet los te zien

Van uw ervaringen

Uw herkenning

Is hun troost

Uw onwetendheid

Hun pijn

Uw ongeloof

Hun schaamte

En uw steun

Hun redding

Speler 2: Uw reacties zullen we bundelen

Samen met de verhalen die we hier vanavond presenteren

En als één onlosmakelijk geheel

Aanbieden aan de lotgenotengroepen

Speler 1: Maar ook

Geven we het door aan

Al diegenen die

Direct verantwoordelijk zijn

Voor het in stand houden

Van dit jarenlange

Griekse

Nee

Nederlandse drama

Speler 2: Precies

Want alle direct betrokkenen

Die met óns belastinggeld

Speler 2: En dus ook met het gestolen geld
Van de gedupeerden

Speler 1: In het zadel gehouden worden
De Tweede Kamer
De Ministeries
De Rechterlijke Macht
De Belastingdienst
En ook
De Koning
Moeten deze verhalen kennen

Speler 2: Luistert u daarom goed vanavond
Lieve getuigen
En noteer uw gedachten
Want zonder uw getuigenis
Kan Nederland dit boek niet sluiten

Stilte.

Eventueel een kakafonie van de stemmen van het begin, en/of muziek of zang als overgang.

Speler 1 gaat op een lege plek zitten.

Speler 1: Mijn naam is Elisabeth Perrero
Net 40 geworden
Moeder van vier kinderen
En gedupeerde sinds 2006
Het is zoveel
Ik weet bijna niet waar ik moet beginnen
Toen ik na de geboorte van mijn jongste

Weer ging studeren
Ging het fout
Het kinderdagverblijf bleek gefraudeerd te hebben
En de Belastingdienst ging dat geld bij de ouders verhalen
Wij werden aangemerkt als fraudeurs en
Gevolgd door belastingdeurwaarders
Ik kreeg een rekening
Over de periode van 2006 tot en met 2011
Een totaalbedrag van 100.000 euro
Ik moest direct betalen
Er was geen betalingsregeling mogelijk
Vanaf daar ben ik alles kwijtgeraakt
Letterlijk alles
Mijn kinderen
Mijn huis
Mijn familie
Alles

Stilte.

Hier houd ik het even bij

Stilte.

Speler 2:

Ik ben Jeannette
Ik was 37 jaar toen de ellende begon
Drie kinderen
Waarvan de jongste een nakomertje
Voor haar opvang had ik zorgtoeslag aangevraagd
Ik kreeg een blauwe envelop

Met het bericht dat ik
63.000 euro moest betalen
Ik begreep er helemaal niks van
Ik heb die eerste brief eigenlijk gewoon genegeerd
Want ik wist dat ik niks fout had gedaan
Mijn werk betaalde een deel van de opvang
Het werk van mijn man betaalde een deel van de opvang
En wij samen dan een laatste deel
Het was helemaal goed geregeld
Toen de aanmaningen binnenkwamen
Ben ik gaan bellen
Met de Belastingtelefoon
'Maar kunt u me dan niet vertellen
Welke fout ik heb gemaakt
Waardoor ik nu dit bedrag moet betalen?'
'U moet gewoon betalen, mevrouw
Dat heeft de inspecteur bepaald'
'Maar op basis van welke fout dan?'
'Daarover kan ik u geen informatie geven'
Echt
Als je mij gek wilt krijgen
Ik stond op het schoolplein
En ik dacht
Ben ik nou echt de enige die dit heeft?
Ik had iets gehoord over het gebruik van algoritmes bij de Overheid
Ik dacht

Het zal toch niet waar zijn
Dat ik in zo'n algoritme terecht gekomen ben
Mijn man is Nederlands
Maar alles rondom de kinderen stond op mijn naam
Janga
Jeannette Janga
Geboren op Curaçao

Speler 1:

Ik dacht
Het zal toch niet waar zijn
Mijn naam is Ilham Al-Mourat
Zes kinderen
Mijn grootste rijkdom
En zegen
Toen ik moeder werd
Was dat het mooiste van mijn leven
Maar toen werd ik aangevallen door de overheid
In mijn eigen huis
Zonder dat ik het doorhad
Van de een op de andere dag
Werd er
BAM
Beslag gelegd op mijn spullen
En hadden we niets meer te vreten
En zat ik thuis met allemaal witte hulpverleners
Ik heb zelf een bachelor social work
Ik heb zelf een fucking bachelor social work

En opeens zat ik me daar te verdedigen

Tegen mijn eigen collega's

Speler 2:

Ik was alleen maar ziek

Ik was alleen maar aan het huilen

Soms ging het twee dagen goed

Daarna kon ik weer een week letterlijk niks

Speler 1:

Ik dacht vanaf het begin

Fok jou

Ik ga jullie pakken

Want er is helemaal niets mis

Mijn kinderopvangbetalingen waren goed

Mijn inkomen was goed

Ik vulde zelfs formulieren in voor andere ouders

Om toeslag aan te vragen

Dus ik heb het nooit geloofd

Ik heb nooit geloofd dat ik iets fout had gedaan

Ik denk

Dat kan gewoon niet

Financieel ben ik ijzersterk

Ik leidde een afdeling

Een financiële afdeling

Met 15 mensen

Maar die baan ben ik verloren

Want als boekhouder mag je geen schulden hebben

Toen zijn we in goed overleg uit elkaar gegaan

En kwam ik in de bijstand

Speler 2:

Niet veel later legde de Belastingdienst
Ook beslag op mijn uitkering
Toen had ik niks meer
Hier wil ik 'm graag even doorschuiven
Mijn naam is Marina
Alleenstaande moeder met twee kinderen
Altijd actief geweest
Op school, in de buurt, in de wijk
Iedereen altijd geholpen
Op een dag kreeg ik een bericht
Dat ik moest terugbetalen
Het was bijna een ton
Ik wist niet wat ik moest doen
Want, al zouden ze mijn hele vermogen verkopen
Dan nog zou ik dat geld niet kunnen voldoen
Ik ben de belastingdienst gaan vragen
Hoe ze aan dat bedrag komen
Dat was het bedrag dat ik onterecht ontvangen had
Zeiden ze
Dus zo spoedig mogelijk terugbetalen
Maar ik had al mijn rekeningen nog
En ik wist dat ik dat geld nooit ontvangen had
Ik heb alles naar ze opgestuurd
Zo'n stapel afschriften
Toen bleek dat ze het geld niet naar mij hadden overgemaakt
Maar rechtstreeks naar de kinderopvang

Die was failliet gegaan
Mijn kinderen hadden daar nauwelijks gezeten
Want ik was niet tevreden over de dienstverlening daar
'Maar het is uw toeslag, mevrouw,' zeiden ze
'U moet betalen'
'Maar waarom, zei ik
'Ik heb geen cent van de overheid ontvangen,
Alles is naar de directeur van de kinderopvang gegaan'
Daar hadden ze niets mee te maken
Het was de toeslag voor mijn kinderen
Later stond in de krant
Dat de directeur van die kinderopvang
Met het geld huizen gekocht heeft
In Marbella en Zuid-Frankrijk
Van ons geld
Alles, op alles werd er beslag gelegd
Ik moest mijn huis uit want de vaste lasten
Konden niet meer betaald worden
Met twee kleine kinderen op straat
Gelukkig had ik collega's
Die mij financieel geholpen hebben
Wij betalen dit voor jou want dit verdien jij niet
Jij bent een hardwerkende vrouw
Op een gegeven moment
Ik kon niet meer functioneren
Ik heb moeten stoppen met werken

En nog steeds heb ik geen werk
Ik kan niet meer structureel werken
Ik ben mezelf kwijt
Ik heb tijden meegemaakt
Dat mijn kinderen met honger naar bed gingen
En dan de volgende dag zonder eten en drinken naar school
Jaar in jaar uit
Dertien jaar lang

Stilte.

Speler 1: Ik woon vlakbij het treinstation
Omdat ik de kinderen zo zag lijden
Heb ik er verschillende malen aan gedacht
Zal ik het doen of niet?
Of zal ik ze laten inslapen?
Want ik kan dit niet als moeder zijnde
Als alleenstaande vrouw die er hard voor vecht
Om een bordje eten op tafel te zetten
Om te zorgen dat alles veilig is
Maar de overheid pakt alles van mij af
Waarom eigenlijk?

Stilte.

Ik ben hier nog
Omdat ik naar de huisarts ben gegaan
Toen is het balletje gaan rollen
En heb ik een bewindsvoerder gekregen
En verschillende therapeuten

Maar ik heb nog steeds allerlei belemmeringen

De band met mezelf

De band tussen mij en de kinderen

Het is allemaal beschadigd

Stilte.

Speler 2:

Ik ben Humphrey

Vijf kinderen

En twee kleinkinderen

Mijn achternaam is Weijdenbosch

Dat klinkt Nederlands

Maar ik heb zwart op wit dat ik gepakt ben

Omdat ik geboren ben in Suriname

En ook nog een Surinaams paspoort heb

Mijn vrouw

M'n ex

Dacht altijd dat ik iets fout had gedaan

Dat we daarom zoveel moesten terugbetalen

Speler 1:

Ja

Dat is bij mij ook gebeurd

Speler 2:

Het was ellende

Ik raakte verslaafd

Kreeg een dip

Vrouwtje weg

Kinderen weg

Die tijd was wel hard

Ze bleef mij de schuld geven

Ik moest uit mijn huis
Mijn kinderen wilden geen contact meer
Want papa had het gedaan
Ik ben toen wel diep gegaan
Van kliniek naar kliniek
Na de brief
Met de erkenning
Heb ik weer contact met mijn kinderen kunnen krijgen
Ze weten nu tenminste
Dat ik niet degene ben
Die alles kapot gemaakt heeft
Mijn ex-vrouw
Is nooit meer teruggekomen

Speler 1:

Ik ben Anna
Geboren in Kaapverdië
Getrouwd met een Kaapverdise man
Nu 51 jaar
Wijkverpleegkundige
Drie kinderen
Op papier hadden mijn man en ik
Een royaal tweeverdieners-inkomen
Dus om in aanmerking te komen
Voor een noodfonds van de gemeente
'verdienden' we teveel
Van de bewindvoerder
Kregen we 50 euro per week

Voor vijf personen
Daar moesten we alles van betalen
Er waren dagen dat ik geen eten kon kopen
Omdat de kinderen pennen en schriften nodig hadden voor school
Terwijl mijn man en ik allebei fulltime werkten
Onze oudste kinderen van 14 en 15 jaar werkten 's nachts
En in de weekenden
Om hun schoolgeld te betalen
En nog steeds
Hadden we niet genoeg om het water aan te laten sluiten
Om de kinderen mee te kunnen laten gaan op schoolreisje
Shit
Ik wil niet teveel praten
Want ik ben heel emotioneel
Ik wil vandaag niet emotioneel zijn
Ik heb speciaal mascara op gezet
Want ik ben van plan niet te huilen vandaag

Stilte.

Speler 2: Mijn naam is Ibrahim
Marokkaans en Nederlands paspoort
Mijn vrouw is Nederlandse
We hadden toen zeven kinderen
Mijn vrouw was op dat moment
Zwanger van de achtste
Na die eerste brieven
Waarin stond dat we 127.000 euro

Onterecht hadden ontvangen
Heb ik vier keer gebeld met de Belastingdienst
Om te zeggen dat er iets niet klopte
Ik heb bezwaar aangetekend
Ik dacht dat we goed zaten
Maar we werden toch ons huis uit gezet
We konden nergens heen
Want wie gaat zo'n groot gezin opvangen
Gelukkig heb ik nog familie in Marokko
We zijn bij hun ingetrokken
Het voelde
Heel eerlijk
Alsof we op de vlucht waren
Nederland waren uitgejaagd
Toen we de officiële erkenning kregen
Nu drie jaar geleden
Is mijn vrouw teruggegaan
Om ons in te schrijven bij de Woningbouwvereniging
'Nee, mevrouw, dat kunnen we niet doen
Maximaal 9 personen'
Ik wilde me een half jaar later bij hen voegen
Maar we waren met één teveel
We leven nu gescheiden
Ik bij mijn moeder in Den Haag
Zij met onze acht kinderen in Rotterdam
Het is moeilijk

Maar we zijn al door zoveel heen gekomen
No way dat wij ooit uit elkaar gaan
Maar het is moeilijk
Alsof we elkaar opnieuw moeten leren kennen
Maar nu zonder schulden

Speler 1:

Op een dag
Ben ik op de snelweg aangehouden
Door de politie of de FIOD
Ik heb nog steeds geen idee
De kinderen sliepen op de achterbank
Ik mocht uitstappen
Met de kinderen aan de hand
Op de vluchtstrook gaan staan
En ze hebben ter plekke mijn auto
Met alle spullen en knuffels van de kinderen
In beslag genomen
Ik moest mijn broer bellen
Om ons daar op te komen halen
Het was de ergste dag
De grootste schande van mijn leven
Ik wou op dat moment dat ik
In een heel diep gat kon wegzinken
Maar ik moest volhouden voor de kinderen

Speler 2:

Toen ik de blauwe enveloppen ontving
Met een gerechtelijk bevel tot betaling
Dacht ik

Is het karma, word ik daarom zo gestraft?

Ik dacht

Ik heb bij mijn werk bij De Sociale Verzekeringsbank

Wel eens meegelachen om grappen

Grappen over grote Turkse gezinnen

Die aan het eind van de maand

Duizenden euros aan kinderbijslag ontvingen

Dan zei een collega:

Ik druk nu op de knop

Daar gaat weer een nieuwe auto naar Turkije

En dan lachte ik mee

We lachten allemaal mee

Alleen Truus niet, die was ouder dan wij,

Die zei dan: ik begrijp niet

Waarom hier om gelachen wordt

Die mensen hebben hier recht op

Als ik me meer zoals Truus gedragen had

Als ik niet meegelachen had

Als ik die Turkse gezinnen niet onterecht had beschuldigd

Gewoon voor de grap

Omdat het zo onschuldig leek

Zou mij dit dan niet zijn overkomen?

Speler 1:

Dat gevoel van karma herken ik ook

Ik heb soms ook gedacht van

Hoe kunnen mensen in zoveel schulden zitten

Als je in Nederland alles netjes betaald en werkt

Kom je niet zomaar in de schulden
Dan heb je vast iets op je kerfstok
Toen het ons gezin overkwam
Dacht ik ook van
Dit is misschien karma
Omdat ik
Zonder dat ik in de schoenen van een ander stond
Wel een oordeel over mensen had
Terwijl
Je weet niet wat er op de achtergrond is gebeurd

Speler 2:

Maar je schaamt je sowieso
Ik heb me de hele tijd geschaamd als ik weet niet wat
's Nachts als mijn kinderen sliepen
Ging ik vaak bij het water zitten
Denken om in er in te springen
Soms liepen er mensen voorbij
Die kwamen dan terug en vroegen
'Mevrouw, u gaat toch geen gekke dingen doen?
Heeft u een probleem?
Gaat het goed met u?'
Maar ik dacht
Als ik er niet meer ben
Dan worden mijn kinderen tenminste geholpen
Zolang ze bij mij zijn
Zitten ze in deze ellende
Maar dan dacht ik

Maar wat als ze niet geholpen worden?

Dan hebben ze niks

Geen moeder en geen hulp

Toen heb ik besloten

Om meer te gaan werken

Om door te strijden voor mijn kinderen

Ik had toen drie banen

8 uurtjes werken

3 uurtjes slapen

Dan door naar het andere werk

5 uur werken

1 uurtje naar huis

Kinderen naar school doen

Dan nog 4 uurtjes werken

Dan nog een uurtje slapen

Voordat de kinderen weer thuis kwamen

En dan weer naar mijn eerste baan

Ik ben zo kapot gegaan

Ik heb overal pijn

Kan niet normaal zitten

Of liggen of staan

Ik ben kaal geworden

Door stress

De dermatoloog kan niks doen

Het komt door stress

Zegt zij

Speler 1: Wat ik deed
Was lege flessen inzamelen en inruilen
Dan kon ik weer een half brood halen
Ik heb ook altijd dubbele shifts gewerkt
Ik hield er geen cent van over
Ik ging er juist op achteruit
Ik kreeg nog meer schulden
Op een gegeven moment heb ik mijn bewindvoerder gebeld
What the fuck gebeurt hier

Speler 2: Ik heb altijd alleen maar ruzie gehad
Met mijn bewindvoerder
Wat een slavendrijver
Kijk
Ik accepteerde het sowieso niet
Want waar kwam die schuld opeens vandaan?
Waarom werd er
Van de ene op de andere dag
Beslag gelegd op mijn salaris?
Ik weigerde te betalen
En de Belastingdienst weigerde mij te helpen
Later begreep ik dat dat was
Omdat ik op de zwarte lijst stond
Omdat ik als fraudeur was aangemerkt
De Belastingdienst heeft toen de rechter erbij gehaald
Om me in de WSNP te krijgen

Speler 1: Dat is Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

Dan beland je in de gedwongen bewindvoering
Dan hangt er een strop om je nek

Speler 2: En de rechter stelde de Belastingdienst in het gelijk
Die zei
U moet of in één keer het hele bedrag betalen
Of u tekent voor de WSNP

Speler 1: Met andere woorden
Je hebt geen keuze

Speler 2: Ik ben toen echt aan mezelf gaan twijfelen
Iedereen
En ik op den duur ook
Ging er vanuit dat ik de boel geflest had
Al had ik zelf geen idee hoe ik dat gedaan zou hebben

Speler 1: Maar je wilt op een gegeven moment ook tekenen
Want het enige wat die fucking hulpverleners tegen je zeggen is
Mevrouw, tekent u gewoon
Meneer, we regelen het allemaal voor u
Dan krijgt u rust
En je wilt alleen maar rust
Want niemand gaat je helpen
Niet je familie, niemand
Iedereen
Ie-de-reen in dit land is voor zich
Kijk, je familie kan je steunen
Tot op een bepaalde hoogte
Misschien kunnen ze wat voor jou inzamelen

Tot 500 euro

Maar niemand gaat voor jou 20.000 euro neerleggen

Dat gaan ze niet doen

Dat kunnen ze niet doen

Speler 2:

En ik ben geen klager

Ik heb bij niemand geklaagd

Niemand wist mijn situatie

Ik heb vier zusjes

Maar niemand wist van mijn problemen

Dat zit in het karakter

Ik kon het gewoon niet

Speler 1:

Maar al vertelde je het wel aan iemand

Niemand luistert!

Want jij bent schuldig

Mijn familie wist het wel

Die dachten ook van

Jij kan echt niet met je geld omgaan

Hoezo? Hoezo kan je niet met je geld omgaan?

Ik heb altijd hulp gehad van ze gekregen

Maar ik kreeg ook altijd een preek

En je moet het maar nemen

Want ze helpen je, weet je wel?

'Je creëert een gat in je hand'

'Je kan niet met geld omgaan'

'Ga je gokken ofzo?'

'Hoe kan het toch dat jij altijd in de problemen zit?'

Het maakt je heel klein

Want je hebt zelf ook geen idee hoe het komt

En ze helpen je

Dus je hebt geen grote mond

Speler 2: Je moet zoveel verantwoorden

Je schaamt je enorm

Uiteindelijk heb ik ook geaccepteerd dat ik fout zat

Je moest uiteindelijk toegeven

Speler 1: Ja, je moest!

En je wilt niet in de WSNP

En je wilt die schuld niet accepteren

En je wilt sterk zijn en niet toegeven

Maar wat ga je doen

Het is koud buiten

Het is nat buiten

Het is herfst

Je wordt helemaal gek

Je ziet je kinderen huilen

Weet je, je hebt geen keus

Dus je gaat tekenen

'Goed zo, Mevrouw, u krijgt nu rust'

En ik voelde ook even rust

Achteraf denk je pas:

What the fuck...

Speler 2: Wat heb ik gedaan

Speler 1: En in de WSNP zitten betekent gewoon

De meest grote inbreuk op je hele privacy

Speler 2: Bijvoorbeeld

Een reclamefolder

Die aan jou geadresseerd is

Die gaat eerst langs Bureau WSNP

Voordat die naar jou door wordt gestuurd

Dat is

Zoiets kleins

Dat heeft zo'n enorme impact op je

Dat is niet normaal

Voorals je een persoon bent die op jezelf is

Je voelt je zo onveilig

Continu gemonitord

Speler 1: Ik ga een metafoor gebruiken

Als het gaat schemeren

Zet ik mijn lampen aan

Maar dan vind ik het gewoon lekker

Om mijn gordijnen dicht te doen

Niet omdat ik iets te verbergen heb

Niet omdat anderen niet mogen zien wat ik doe

Nee, dat is voor mij mijn veilige omgeving

Dan voel ik me lekker in mijn huis

Als dan elke envelop die voor jou bestemd is

Wordt geopend

Wordt gelezen

Dan verkreukeld in een andere envelop wordt gedaan

En dan pas richting jou komt
Dat is niet te beschrijven
Dat is echt niet te beschrijven

Speler 2: Je hebt geen privacy
Verjaardagspost
Kaarten voor kinderen
Alles wordt gecheckt

Speler 1: Je voelt je als een crimineel

Speler 2: Juist. We hadden nog net geen enkelband

Speler 1: Ja, zo heb ik mij ook gevoeld
10 jaar lang
Alsof ik vast zat
Gewoon letterlijk in een gevangenis

Speler 2: En op een gegeven moment was het
Sorry jongens
Uh
We hebben een foutje gemaakt
Enkelband af
Hier heb je geld
Niet meer zeuren nu
Klaar

Speler 1: Als gedetineerden onterecht zijn vastgehouden
Dan krijgen ze een compensatie per dag
Dat principe zou ook voor ons moeten gelden
We zijn tegen onze wil vastgehouden

Speler 2: Precies dat

Stilte

Speler 1: Die vrouw
Die bewindvoerder
Zei iedere dag tegen mij
Dat ik een fraudeur was
Toen mijn zoon overleed

Stilte

Dat is een ander verhaal
Daar wil ik het nu niet over hebben
Maar ik smeekte haar of ik alstublieft 100 euro mocht hebben
Om mijn kind
Te begraven
Om wat mensen uit te kunnen nodigen
Dit waren haar woorden:
'Jij denkt echt dat jij een geldboom hebt, hè
Hij is toch al dood'
Die woorden breken mij nog iedere dag

Speler 2: (staat abrupt op)
Weet je
Ik ben het vechten
En uitleggen
En het praten hierover
Eigenlijk helemaal zat
Ik wil het niet meer
Ik wil gewoon niet meer emotioneel zijn
Ik ben er klaar mee

Stilte.

(tegen het publiek) En ik ga jullie mijn verhaal ook niet gunnen

Ik ga jullie dat leedvermaak niet gunnen

Ik weet inmiddels uit ervaring

Dat toch niemand mij gaat helpen

Speler 2 slaat woedend wat stapels papieren van tafel

En ik kan ook geen papieren meer zien

Ik wil geen papieren zien

Speler 1: (tegen het publiek) Er waren natuurlijk al trauma's

Voordat dit er bij kwam

Speler 2: Maar dit was echt de opperste van de opperste van de opperste

Speler 1: De breker van de breker

Zeg maar

Speler 2: (rustig, beheerst)

En laten we niet vergeten

Dat wordt vind ik te weinig belicht

Dat het dus echt bijna allemaal racisme was

Institutioneel racisme

Want als ik ook kijk naar de paar blonde dames die ik ken

Die slachtoffer zijn geworden

Nou, zij zijn wel blond

Maar hun kinderen zijn bruin

En hun achternamen zijn buitenlands

Ik denk dat dat ook heel erg belicht moet worden

Want ze proberen er omheen te praten-

Speler 1: Nou, ik denk dat ze daar niet omheen kunnen toch?

Speler 2: Toch wel, ja
Die ambtenaren staan nog altijd te stotteren als je er over begint

Speler 1: Mij hoef je niet te overtuigen.
Het was etnisch profileren.

(Pakt het rapport van Diversion van een stapel)

Hier
De kinderen zien het zelf ook
114 gedupeerde kinderen zijn bij elkaar gehaald
Door een organisatie
Om hun verhaal aan de Belastingdienst te vertellen
In het rapport staat
‘Het was positief voor de jongeren
Om te zien dat ze er niet alleen voor staan
Maar negatief omdat ze zien
Hoeveel jongeren gedupeerd zijn
En dat verreweg de meeste jongeren in de zaal
Mensen van kleur zijn
Dit wakkerde het gevoel van onrecht en woede verder aan
“Kijk nou wie hier zitten,”
Merkte één van de jongeren op
“Kijk nou wat er met ons gebeurd is
Ik word er zo verdrietig van”

(legt het rapport weg)

Speler 2: Kijk
En nou ben ik misschien racistisch in wat ik ga zeggen, hè
Maar als je kijkt naar de groep mensen die het is overkomen

Het grootste gedeelte is zwart

Als wit persoon kan je je niet voorstellen hoe dat voelt

Je kan denken dat je het snapt

Maar je kan het niet

Je snapt het niet

Dus om je verhaal aan witte mensen te vertellen

Om naar een soort van heling te komen ...

Ik denk niet dat zij daar genoeg voeling mee hebben

Speler 1:

Dat is iets wat ik ook bij de gemeente heb gezegd

Weet je wat het is om gediscrimineerd te worden

Weet je wat het is om

Vanwege je achternaam

Je geboorteland

Of het geboorteland van je ouders

Kapot gemaakt te worden?

Speler 2:

En dan komt er zo'n hulpverlener met blond haar en blauwe ogen

Die komt even bij je aanbellen

En vriendelijk vragen hoe het nu met je gaat

Maar die persoon snapt het niet

Die kan het niet snappen

Kijk

Sowieso als zwart persoon

Misschien leg ik het niet goed uit

Kijk, als zwart persoon

Als er een wit persoon is die jou gaat helpen

Die kan niet voelen wat jij hebt gevoeld toen jij gediscrimineerd werd

Dat voelt ie niet

En gelukkig voor die persoon

Maar om door iemand goed geholpen te worden

Is iets van herkenning wel belangrijk

Ik had laatst een gesprek met een collega van me

Ik zeg

Ja, bij jullie afdeling wordt er gediscrimineerd

Hij zegt, nee, daar heb ik nooit iets van gemerkt

Ik zeg, nee natuurlijk niet

Jij hebt 7 vinkjes.

Speler 1: Maar het gaat ook over vertrouwen

Kijk

Ik heb daar ook last van wat jij zegt natuurlijk

Absoluut

Daar kan ik 100 voorbeelden van noemen

Maar ik moet mijn geest niet laten vertroebelen

Als je witte mensen kent die je vertrouwt

En ik heb er een paar die ik voldoende vertrouw

Dan denk ik juist dat het met deze mensen ook goed gaat komen

Dat zij zullen gaan zien wat hier nog meer aan de hand is

Speler 2: Ja

Maar mijn persoonlijke ding is

Dat de mensen eerst zelf sterk genoeg moeten zijn

Ze moeten zich begrepen voelen

En wat ik al zeg

Ik ben nu ook gewoon racistisch

Maar ik zou nu niet

Stel je voor dat ik weer in die shit zou zitten

Zou ik een wit persoon niet vertrouwen

Speler 1: Ja

Snap ik

Speler 2: En als eerst een zwart persoon

Mij kan helpen

Weer sterk te worden

Dat ik weer in mijn eigen kracht ben

Dan mag die witte persoon weer komen

En dan wil ik mijn hele verhaal wel vertellen

Speler 1: Je vertrouwen is beschadigd

Speler 2: Ja

Want die witte hulpverleners in de zwarte wijken van Rotterdam

Die hebben gewoon heel veel gevaar gebracht bij ons

Speler 1: Maar ik denk niet

Dat het alleen witte mensen

Bij de belastingdienst en de gemeente zijn

Want ik heb ook meegemaakt

Dat iemand bij de balie

En die was niet wit

Tegen mij te keer ging

Terwijl ik wist dat het fout zat

Ze bleef maar zeggen dat ik het verkeerd berekend had

Dat het mijn eigen schuld was

Speler 2: Het is misschien ook meer het type mens

Niet zwart of wit
Zwarte mensen zijn ook racistisch
En ik ben nog opgevoed van
Pas je aan
Wees beschaafd
Wees dit
Wees dat
Laat zien dat je niet zo bent
Als die andere zwarte mensen
Nou
Ik voed mijn kinderen nu anders op
Ik leer ze
Wees vrij
Hou je ogen open want je kan aangevallen worden
En tegelijkertijd: heb liefde voor iedereen
Want de witte mens zit ook in jou
Mijn opa is wit
En ook zwarte mensen kunnen je aanvallen
Maar het gaat ook over een systeem wat ik nu zie
Waardoor zogenaamde 'allochtonen'
Wat een codewoord is voor een donkere huidskleur
Massaal gepakt konden worden door de overheid

Stilte.

Speler 1: Oké
Even wat anders
Wil jij zingen?

Speler 2: Ja

Stilte.

(zingt)

There was a boy

A very strange enchanted boy

Speler 1: Er was eens

Een koning

Speler 2: *They say*

He wandered very far

Very far

Over land and see

Speler 1: Een koning

Van een klein

Maar gelukkig landje

Met een prachtig

Koninkrijk

Dat zich uitstreckte

Tot ver overzee

Speler 2: *A little shy*

And sad of eye

But very wise

Was he

Speler 1: Op een dag

Ontving de koning

Een brief

Speler 2: *And then one day*

One magic day
He passed my way
And while we spoke of many things
Fools and kings
This he said
To me

Speler 1: Een brief
Geschreven door een moeder
Die
Tot wanhoop gedreven
Haar heil zocht bij deze
Wijze vorst

Speler 2: *The greatest thing*
You'll ever learn
Is just to love

Speler 1: Wijze vorst!
Sprak de brief
Zie mijn leed
Ken mijn leed
Ik ben trouw aan u
Bent u dat ook aan mij?

Speler 2: *And be loved*
In return

Stilte.

Speler 2: En?
Hoe liep het af?

Speler 1: Ik mocht op visite komen

Speler 2: Bij de koning?

Speler 1: Ja

Speler 2: Dat had ik niet verwacht

Speler 1: Ik ook niet

Maar ik kreeg de volgende dag

Al meteen een uitnodiging

Speler 2: (zingt)

And then one day

One magic day

He passed my way

Speler 1: Hij ontving ons

Heel formeel

Speler 2: (zingt) *And while we spoke of many things*

Fools and kings

Speler 1: We kregen koffie

We kregen gebakjes

Dat had ik al jaren niet meer gegeten

Speler 2: *This he said to me*

Speler 1: We hadden een gesprek

Van 2,5 uur

Speler 2: *And this he said to me*

Stilte

Vertel!

Wat zei hij dan?

Speler 1: Hij heeft geluisterd

Hij zei dat hij ons begreep

Er was iemand die alles noteerde

Speler 2: En toen

Speler 1: Toen zei hij

‘Fijn dat jullie op de koffie kwamen

Maar helaas

kan ik niet veel betekenen’

Stilte.

Speler 2: Dat was het?

Speler 1: Ja

Later heeft hij nog wel een speech gehouden

Waarin hij zei

‘Help de gedupeerde ouders heel snel’

Nou ja

Dus dat was het eigenlijk

Speler 2: Dus dat was het?

Speler 1: Ja

Speler 2: En daarna ging hij met zijn vliegtuig

Lekker naar Griekenland

Speler 1: Ja

Klopt

Stilte.

Speler 2: (staat weer abrupt op, schuift wat stapels brieven van tafel, gaat weer zitten)

Speler 1: Maar een week na ons bezoek aan de koning

Werden we gebeld of we bij prinses Laurentien

Op bezoek wilden komen
Prinses Laurentien dacht ik, wie is dat?

Maar ik dacht

Is goed

Dan gaan we daar zitten

Ze had het over allemaal projecten

Daarna hebben we nog met die gepraat

En met die

En met die

Wil je met ons nadenken over dit

Nadenken over dat

Nou

Ik ben nog steeds op dezelfde plek

Speler 2: Dus je hebt van al die inspanningen niets terug gezien?

Speler 1: Niet helemaal niets

We hebben een 'gelijkwaardig herstelboek' gemaakt

Die hebben we uitgedeeld bij de gemeente

En ik geloof dat wel duidelijk is geworden bij veel mensen

Dat wij de regie over ons eigen herstel

In ons eigen handen willen hebben

Dat we het samen willen doen

We willen wel de hulp van de Belastingdienst

Van de gemeente

Maar uiteindelijk willen we zelf de regie

En ik zie dat wel iedere keer terugkomen

Want we hebben ook gezegd

Werk met de ervaringsdeskundigen
Werk met de bron
die weten waar de pijn zit
Jij kan voor mij oplossingen verzinnen
Maar zo werkt het niet
Ook met de jongeren
Dan gaan ze voor jongeren
Allemaal projecten verzinnen
Terwijl we moeten gewoon jongeren
Aan tafel hebben
Die moeten ons vertellen wat ze hebben meegemaakt
Je kunt niet zomaar voor anderen beslissen

Speler 2: We moeten jongeren aan tafel hebben
Die moeten ons vertellen
Wat ze hebben meegemaakt

Stilte.

Speler 1: Ik ben Edmee
22 jaar

Speler 2: En mijn naam is Giovanni
25 jaar

Speler 1: Het is niet zo goed met mij gegaan
Ik denk dat ik vanaf mijn 12^e begon te merken
Aan mijn moeder
Dat er iets heel erg mis was
Mijn ouders zijn gescheiden
Toen ik 10 was

Nu weet ik dat dat kwam
Door die schulden
Mijn moeder had mijn vader niets verteld
Maar op een dag werd er beslag op zijn loon gelegd
En werd hij op het matje geroepen
Bij zijn leidinggevende
Hij had geen idee
Waarom er gebeurde wat er gebeurde
Hij durfde niets te zeggen tegen mijn moeder
En mijn moeder durfde niet aan mijn vader te vertellen
Dat de deurwaarders
Waren langs geweest en haar computer hadden ingenomen
De maand daarna
Weer beslag op het salaris van mijn vader
Ze dachten allebei
Ik heb een vreselijke fout gemaakt
Hoe bescherm ik mijn gezin hiertegen
Mijn vader is gaan drinken
Mijn moeder heeft opgebiecht aan mijn vader
Dat het door haar kwam
Door een fout
Ze had 115 euro te weinig betaald
Aan eigen bijdrage
Voor de kinderopvang
En nu moesten ze
43.000 euro terugbetalen

Ze hebben het nooit aan mij verteld
Maar ik denk dat ik altijd heb geweten
Dat er een grote
Zware
Bijl
Boven ons gezin hing
Speler 2: Bij mijn tante thuis zag ik het ook mis gaan
Het water was bij haar
Al eerder afgesloten dan bij ons
Het is mijn tante geweest
Die op een gegeven moment
In 2020
Tegen mijn moeder heeft gezegd
Ik ben gedupeerde van de Toeslagenaffaire
Misschien zijn jullie dat ook wel
Pas toen mijn moeder
De brief van Rutte ontving
Een soort certificaat
Met felicitaties
Dat zij geschrapt was van de Fraudeurslijst
Samen met de officiële erkenning
Dat we sinds 2008 bestolen waren door de staat
Plus een eerste teruggave van 30.000 euro
Via de Catshuisregeling
Pas toen heeft mijn moeder
Alleen aan mij

Als oudste

Verteld

Waarom

Waarom

Waarom

Speler 1: We geen meubels hadden

Waarom

Ik geen speelgoed had

Waarom

Er geen licht in huis was

Waarom

Speler 2: We niet door konden trekken

En in boterhamzakjes moesten poepen

Waarom

Er geen drinkwater uit de kraan kwam

Zoals bij vriendjes thuis

Speler 1: Waarom

Ik nooit vriendinnetjes mee naar huis mocht nemen

Waarom ik niet

Net als zij

Op streetdance mocht

Speler 2: Waarom wij nooit op vakantie gingen

Of iets leuks deden in het weekend

Speler 1: Ik werd er op een gegeven moment heel goed in

Om in de kring op school

Verhalen te verzinnen

Over leuke uitstapjes
Over lekkere dingen die we gegeten hadden
Een feestje met familie bij ons thuis
Maar in het echt
Zagen wij helemaal geen familie meer

Speler 2:

Ik ging ook geloven
Dat de dingen die ik verzon
Echt waren
Ik had allemaal denkbeeldige vriendjes
Aan wie ik alles vertelde
Als ik me alleen voelde

Speler 1:

Ik ging van het VWO
Uiteindelijk naar VMBO-kader
Ik had geen boeken
Geen computer
Ik werkte buiten schooltijd
30 uur per week
Om het schoolgeld te betalen
En mee te kunnen op skireis
Om een colaatje te kunnen kopen in de stad
En kleren te kopen
Die niet versleten en te klein waren
Ik had geen schijn van kans
Zo voel ik dat nu
Om net als mijn vriendinnen
Goede cijfers te halen

Complimenten te krijgen
Van docenten
Het was overleven
Ik ben nu 22 en nog steeds bezig
Mijn Havo-certificaten te halen

Speler 2: In die tijd
Heb ik een soort extra navelstreng
Met mijn moeder ontwikkeld
Als zij nu hier buiten zou lopen
En het zou niet goed met haar gaan
Dan zou ik dat voelen
Ik heb hartklachten gekregen
Van alle spanning thuis
Van haar spanning
Zij had altijd last van hartkloppingen
Alsof ik die diep van binnen
In mijn eigen lichaam opsloeg
Die van haar over wilde nemen
Ik wilde al het gevaar
Van haar wegnemen
Maar had geen idee hoe
Ik wist niet wat er was
Ik wist alleen dat we
Honger hadden
Ik ging werken
Wilde haar geld geven

Nam ze niet aan
Ik ging nog meer werken
Probeerde haar spullen te geven
Nam ze niet aan
Ik kocht eten voor ons allemaal
Zij at niet mee
'Eten jullie maar
Ik heb geen honger'
Ik zag haar kleiner worden
Mijn moeder
Ik zag haar kapot gaan
Mijn moeder
En alles wat ik nu kan doen
In mijn moeders naam
En in mijn vaders naam
Wij moeten gezuiverd worden
Wat ik misschien het ergste vind
Ik ben meer dan tien jaar van mijn leven
In ieder geval mijn hele middelbare schooltijd
Boos geweest op mijn ouders
Omdat ik dacht
Wat zijn jullie voor sukkels
Dat jullie zo slecht met geld kunnen omgaan
Ze waren weliswaar gescheiden
Maar ze werkten allebei fulltime
En toch hadden we geen cent om uit te geven

Speler 1:

Mijn zusje en ik moesten
Op een gegeven moment
In een pleeggezin gaan wonen
Omdat onze ouders
Niet voor ons konden zorgen
Sukkels
Dacht ik alleen maar
Zwakke
Stomme
Sukkels
Dat zou ik zelf beter doen
Ik heb jullie niet nodig
Ik zou ze laten zien
Later als ik groot ben
Hoe het ook kan
Nu begrijp ik
Dat het niet door hun kwam
En dat dit mij
Nu
Dat dit iedereen
Kan overkomen
Maar die woede zit er nog steeds
Alsof het in mijn cellen is gaan zitten
Ik heb gewoon een hekel aan mijn ouders
En ik weet niet
Of die band ooit nog te herstellen is

Speler 2: Het is ons niet overkomen
 Dat zegt iedereen
 Wat erg wat jullie is overkomen
 Jij zegt ook
 Het kan iedereen overkomen
 Maar mij overkomt iets
 Als ik op straat val
 Of als het licht uitvalt
 Als de lamp het niet doet
 Dan is iets mij overkomen
 Maar wij zijn gericht aangevallen
 Ons hele gezin
 Wij zijn aangevallen
 In onze gezondheid
 In onze opvoeding
 In onze herinneringen
 In onze toekomst
 Ik ben aangevallen
 En kapot gemaakt

Speler 1: En hoe kan je iemand zo aanvallen
 En dan verwachten
 We krijgen nu
 Allemaal 10.000 euro via de kindregeling
 Maar hoe kunnen ze dit ooit compenseren
 Hoe royaal moet zo'n compensatie zijn
 Ze hebben mij zoveel

Ze hebben mijn moeder

Mijn vader

Mijn zusje

Zoveel

Ontnomen

En waarom eigenlijk?!

Speler 2: Weet je wat een medewerker van de Belastingdienst

Tegen mijn moeder zei

Toen ze belde om te zeggen dat ze bereid was te betalen

Maar dat ze simpelweg het geld niet had

Weet je wat die man tegen haar zei?

Speler 1: Wil ik het weten?

Speler 2: 'Dan ga je toch stelen

Dat ben je toch gewend'

Dat is een van de weinige keren

Dat ik mijn moeder

Heb zien huilen

Alsof er een sluisdeur was opengezet

Speler 1: Dat precies heeft een deurwaarder

Ook tegen mijn vader gezegd

Toen die de auto in beslag kwam nemen

Mijn vader is voor zijn werk afhankelijk van die auto

Hij vroeg 'En hoe verwacht u nu dat ik langs mijn klanten ga?'

Zegt die deurwaarder

'Dan steel je toch gewoon weer een nieuwe auto?'

Je begint het gewoon normaal te vinden

Dat mensen dat soort dingen tegen je ouders zeggen

Speler 2: En blijkbaar is het normaal geworden

In dit beschaafde, nette, opgeruimde landje van ons

Om dat soort dingen over anderen te denken

En dan ook nog hardop tegen te zeggen

Speler 1: Terwijl

Wat weten ze ervan?!

Ik krijg bijna geen lucht

Als ik op social media lees

‘Ze hebben nu toch hun geld gekregen?

Wat zeuren ze nou nog?!’

Speler 2: Of

‘Jullie zijn gewoon een stelletje goudzoekers’

Speler 1: Of

Dat hoorde ik laatst twee mannen zeggen op een terras

‘Die gedupeerden zijn natuurlijk ook geen mensen

Om het een beetje netjes te zeggen,

Die een goede administratie bijhouden’

Speler 2: Of

‘Zo’n dwangsom krijg je in Nederland echt niet zomaar

Dan heb je er vast zelf om gevraagd’

Speler 1: Ze weten niet beter

Dat probeer ik dan tegen mezelf te zeggen

Niet boos worden

Ze weten niet beter

Maar het blijft pijn doen

Speler 2: Daarom ga ik nu overal heen
Ik vertel aan iedereen mijn verhaal
Ook aan mensen die het niet horen willen
Bij de televisie
De radio
In de Tweede Kamer
Ze zien me weer aankomen
Maar ik stop niet
Voordat
Voordat

Speler 1: Ik ga rechten studeren
Alles wat onrecht is
Het gaat er bij mij gewoon niet meer in
Ik ga rechten studeren
En ik stop niet
Voordat
Voordat

Speler 2: De wereld veranderd is

Speler 1: Het hele systeem veranderd is

Speler 2: Mensen van binnenuit veranderd zijn

Speler 1: Tot mensen met een kleur

Met een buitenlandse achternaam

Tot alleenstaande moeders

Tot mensen onder de armoedegrens

Tot alle mensen

Speler 2: Tot ik veilig ben

Want ik voel me niet veilig
Het voelt alsof ik iedere dag
Aan het vechten ben hier
Met duizenden demonen
Die eruit zien als nette mensen
Die zeggen
Dat ze het beste met je voor hebben
In mijn moeders naam
Mijn vaders naam
Hoe kunnen wij onszelf ooit zuiveren
Van dit gif
Dat in ons gespoten is

Speler 1:

Stilte.

Mijn moeder is nu tenminste wel gestopt met blowen
Dat deed ze drie jaar lang
Iedere dag
Maar ze is nu eindelijk
Eindelijk
Met zichzelf bezig
Ze is echt een jankerd geworden
Omdat er nu niets meer is
Om haar te kalmeren
Maar ze is tenminste mijn moeder weer

Speler 2:

Mijn broers en zussen en ik
Hebben ook tegen mijn moeder gezegd
Mama

Mama
Je bent jezelf verloren
Ga voor jezelf zorgen
Ga genieten
Maar dat kan ze niet
Ze durft het geld
Ze heeft al haar geld inmiddels teruggekregen
Ze durft het niet uit te geven
Ze durft niets te kopen
Het zweet breekt haar uit
Zegt ze
Als ze iets moet betalen

Speler 1:

Wij gingen deze zomer voor het eerst
Ook met mijn vader
Op vakantie
Onderweg naar Turkije
Konden we in een hotel overnachten
Boven
In de hotelkamer
Begon mijn vader te huilen
Ik heb hem nog nooit zien huilen
Ik schrok me dood
Ik dacht
Wat is er nu weer aan de hand
Maar hij zei
Het is voor het eerst

Dat ik kan betalen
Waarvoor ik heb gewerkt
We begonnen allemaal te huilen

Stilte.

Speler 2: Ze zeggen dat je leert
Van tegenslag
Dat je daar sterker van wordt
Ik heb geen zin meer om sterk te zijn
Want ik weet nu
Dat de wereld walgelijk is

Speler 1: Ik weet nu
Dat niemand je helpt
Mensen zijn zo koud en kil
In Nederland

Speler 2: Mijn moeder zegt steeds
We moeten weer terug
Van ik
Naar wij
Van systemen
Naar mensen
En ik probeer voor anderen
Voor mijn moeder
Voor mijn kleine broertje en zusje
Nog een licht te zijn
Maar voor mezelf
Zie ik geen licht meer

Speler 1: Mijn vertrouwen is weg
 Ze hebben me mijn onschuld afgenomen

 Ik was een kind

 Een prachtig weiland

 Vóór 2008

Stilte.

Nu ben ik van steen.

EINDE

Hierna kan de gesprekleider de spelers bedanken en het publiek uitnodigen deel te nemen aan het nagesprek. Men kan zijn/haar notities op het bord plakken/in een doos leggen/ in een album plakken, deze komen uiteindelijk in een bundel.